

• • • JESEŇ • • •

Jeseň je čarovné obdobie plné farieb, dozrievajúcich plodov, ale aj zmien počasia. Je aj predzvesťou zimy, ktorá prináša do našich príbytkov pokoj a dni oddychu. Prichádza pomaly, po horúcich letných dňoch sa vkráda do polí a záhrad chladné počasie.

S príchodom jesene sa mení aj príroda. Opadané lístie vytvára farebné koberce, štebotavé lastovičky odlietajú prečkať zimu do teplých krajín. Ostatné zvieratá nelenia a usilovne znášajú do svojich brlohov zásoby potravy, ktoré im pomôžu prečkať mrazivú zimu.

Jeseň vplýva v istej miere aj na ľudí. Dni sú čoraz kratšie, slnečný svit slabne a studený vietor začína vymetať kdejaký kút. Ľudia upadajú do depresie a jesenného ničnerobenia. Ale treba sa pozrieť aj na inú stránku jesennej prírody, ako je zber plodov a zeleniny, ktoré nám budú dávať vitamíny počas zimy a ochránia nás pred pazúrami neželaných chorôb. Polia osirejú a už len kráčajúce vrany podávajú zvest' o prichádzajúcej zime.

Čaro jesene dokážu oceniť najmä deti váľajúce sa v kope lístia či púšťajúce šarkany, ktoré brádzia oblohu unášané vetrom. Okraje lesov sa začerveniajú šípkami, pôvabnica dvojfarebná vyláka do hory posledných hubárov. Príroda sa začína ukladať na dlhý zimný spánok.

Z ČINNOSTI KOMISIE PRE ŠPORT, ŠKOLSTVO A KULTÚRU

SÚŤAŽ VO VARENÍ GULÁŠU A OTVORENIE ODDYCHOVEJ ZÓNY

Sobota 9. júla sa niesla v duchu súťaže a malej slávnosti. Opätovne sme po roku zorganizovali súťaž vo varení gulášu. Nakoľko sa nám podarilo dokončiť i oddychovú zónu za kultúrnym domom, tak sme ju zároveň i slávnostne otvárali. Pre deti sme pripravili tvorivé dielne. Prípravy prebiehali celý týždeň, ale v sobotu nás čakalo najviac práce: pripraviť stany, sedenie, vyzdobit' detské ihrisko, pripraviť tvorivé dielne, na jedenie uvariť guláš, cigánsku a pripraviť občerstvenie.

Popoludní sa začala súťaž vo varení gulášu, do ktorej sa prihlásilo šesť tímov, ktoré varili guláš, a dva tímy so špecialitou. Kapustnicu varil tím M+D a bryndzové halušky, ktoré mali veľký úspech, tím Vladenko.

Program bol bohatý. Zabával nás Tomáš Marták s harmonikou, ku ktorému sa pridalo DUO STODOLA. Pre deti prebiehali v sále kultúrneho domu tvorivé dielne a súťaže.

Slávnostne sme otvorili novú oddychovú zónu za kultúrnym domom, ktorá slúži nám všetkým. Rasto a Michal Černý z firmy PAMIXSTAV, ktorí nám pomáhali, a členovia našej komisie spolu s deťmi slávnostne prestrihli pásku. Verím, že si budeme vážiť prácu ľudí, ktorí venovali svoj voľný čas a vybudovali pre nás všetkých pekný priestor dodržiavaním pokynov uvedených v návštevnom poriadku. Pre všetkých pomáhajúcich pri budovaní oddychovej zóny sme pripravili malé pohostenie vo forme rautu.

Po dovarení gulášu súťažné vzorky degustovala porota v zložení Milka Skovajsová, Ľubka Rehorová, Robo Školík, Jaro Golecký a Milan Chovanec. Prvú cenu za jelení guláš získal tím MI2, druhú cenu Koliba team za hovädzí guláš a tretiu cenu tím DS 99 za hovädzí guláš. Ďakujeme i ďalším súťažiacim, a to Červenému tímu za guláš z diviny, tímu Mlsné jazyčky za hovädzí guláš a tímu PAT a MAT za kombináciu gulášu z diviny a hovädzieho mäsa. Všetci boli odmenení.

Potom sme sa už mohli nerušene zabávať pri pesničkách skupiny DUO STODOLA a neskôr pri pesničkách, ktoré namixoval Igor Šimonovič. Ospravedlňujem sa všetkým za trochu dlhšie rušenie nočného pokoja.

Sme radi, že ste prišli a svojou účasťou nás podporili v našom snažení. Ďakujem všetkým, ktorí nám akýmkoľvek spôsobom pomohli zorganizovať ďalšiu peknú akciu v obci: Vladkovi Malíčkoví, Mate Kubalošovej a Mariánovi Ottingerovi so synom Maxíkom, Katke Kovačovicovej s dcérou Nikolkou,

Terezke Benešíkovej, Laure Behulovej, Svetlane, Otovi a Táničke Adámkovcom, Miroslavovi Sapákovi, st., Miroslavovi Papatovi, Rudovi Heliovi, Gabike, Mirke, Lydke a Petrovi Kopuncovcom, Anne Revayovej, Márii Popelkovovej, Alenke a Mirkovi Sapákovcom, Sone Urbanovej s dcérou, Andrejovi Štecovi, Michalovi Šimovcovi, Petrovi Sapákov, Robovi Školíkovi, Zuzke a Vilkovi Záhorovcom, Jakubovi Malíčkoví a Betke Liškovej, Stanke Chlapíkovej a Milanovi Chovancovi.

PROJEKTY

V lete som pripravila tri projekty, ktoré chce komisia pre šport, školstvo a kultúru realizovať, ak sa podarí získať finančnú podporu.

● Prvý projekt vyhlásili ZSE v programe Rozprúdime regióny a projekt **TVORIVÉ DIELNE, VIANOČNÉ TRHY A SÚŤAŽ VO VÝROBE JATERNÍC A KLOBÁS** nám vyšiel a získali sme pekných 900 €. Zo 137 projektov sme boli medzi šiestimi žiadateľmi, ktorí získali najvyššiu sumu. Pomaly už pripravujeme program. Vianočné trhy budú tohto roku trvať dlhšie; začnú sa už 9. decembra a budú pokračovať až do nedele. Bližšie informácie budeme postupne zverejňovať.

● Druhý projekt vyhlásil **Nadačný fond SPPoločne pri Nadácii SPP** s názvom **Zlepšime spoločne Slovensko**. Náš projekt je pod názvom **TVORIVÁ KLUBOVŇA a PAMÄTNÁ IZBA**. Cieľom je vytvoriť v kultúrnom dome miestnosť, kde by sa mohli občania obce

venovať rôznym druhom aktivít a záľub, ako sú ručné práce, kurzy varenia, tvorivé dielne pre deti a dospelých, besedy, cvičenia. Zároveň by sme chceli obnoviť i pamätnú izbu, ktorá sa momentálne nepoužíva a nachádzajú sa v nej zaujímavé predmety z histórie našej obce, napr. kroje, kuchynské náradie a informácie zo života významných osobností v našej obci. Všetky tri miestnosti boli poškodené dažďom a je potrebné v nich vymeniť okná, odstrániť poškodenú omietku a urobiť novú, vymeniť zatečenú elektroinštaláciu, položiť novú podlahu. Finančné prostriedky by sme využili na zakúpenie materiálu a prácu by robili dobrovoľníci. Suma príspevku sa môže pohybovať od 3 000 € do 6 000 €. Umiestnili sme sa medzi projektmi, ktoré sú úspešné, avšak počas verejného on-line hlasovania sme nezískali dostatočné množstvo hlasov, nakoľko veľa projektov je priamo z Bratislavy. Ale i napriek tomu je ešte stále šanca, nakoľko Nadácia SPP bude vyberať ďalšie zaujímavé projekty. Možno rozhodne i to, že sme postúpili z 29. na 15. miesto. V projekte som prezentovala našu dobrovoľnícku činnosť vytvorením oddychovej zóny. V prípade úspešnosti projektu vás budem včas informovať.

● Tretí projekt opätovne realizujú SE cez Nadačný fond Slovenských elektrární v Nadácii Pontis **Ukážte sa v dobrom svetle**. Náš projekt je pod názvom **KULTÚRNA ZÓNA PRI KULTÚRNOM DOME** má možnosť získať 2 500 €. Cieľom projektu je dokončiť oddychovú zónu za kultúrnym domom, kde už komisia pre šport, školstvo a kultúru za pomoci dobrovoľníkov spravila detské ihrisko, osadili lavičky a uložila zámkovú dlažbu. Ďalej by sme chceli dokončiť dlažbu pri vjazde, premiestniť plot a postaviť altánok pre účinkujúcich, aby sme tu mohli organizovať rôzne akcie, ako napr. kultúrne popoludnia s hudbou. Momentálne už prebieha **verejné on-line hlasovanie do 9. októbra 2016 na <https://www.seas.sk/ukazte-sa-v-lepsom-svetle>**

Kto môžete zahlasujte, prosím, a poprosť aj svojich kamarátov, rodinu, známych, nech nám pomôžu získať finančné prostriedky na zlepšenie života v obci. Ďakujem.

A ČO PRIPRAVUJEME EŠTE DO KONCA ROKA?

Čaká nás lampiónový sprievod, 26. novembra Katarínska zábava s hudbou Amysband z Moravského Lieskového a ako sme už spomínali vyššie, od 9. do 12. decembra budú vianočné trhy, tvorivé dielne a súťaž vo výrobe bábjačkových špeciálov. Pripravujeme aj stretnutie s Mikulášom.

Dúfam, že nás v našej činnosti podporí obecné zastupiteľstvo i starosta obce.

Jana Chovancová

OKTÓBER MESIAC ÚCTY K STARŠÍM

Október – mesiac, v ktorom sa príroda háľ do krásy, do nádherného šatu plného farieb a posledné teplé lúče slniečka sa s nami lúčia, aby mohli prísť Vianoce.

Október – mesiac, v ktorom najmä staršia generácia uvedomujúc si svoj vek bilancuje úspechy, ale i neúspechy, ktoré dosiahli a prekonal, listuje v stránkach svojho života s cieľom odovzdať mladším svoje skúsenosti. Bez vzájomnej výmeny skúsenosti a pochopenia slov LÁSKA, TOLERANCIA A ÚCTA sa nenaplní poslanie MESIACA ÚCTY K STARŠÍM. Prispejme všetci svojím porozumením k oslave jesene života.

Vážení seniori!

Obecné zastupiteľstvo a starosta obce vás srdečne pozývajú na spoločné stretnutie 14. októbra 2016 o 17.00 v sále kultúrneho domu. Pozývame všetkých, ktorí dosiahli vek 65 rokov a manželské páry, ak jeden z partnerov dosiahol uvedený vek.

Tešíme sa na stretnutie s vami.

Starosta obce

*Staroba – vek hodný úcty
Bože môj. Komu to povedať?*

Nikto ma nechce počúvať.

Že ubúda mi už síl.

Nevládzem. Už dobre nevidím.

Sluch odchádza mi niekam do ticha.

*Na lístoch života píše sa nová rubrika
depresia – strach. Ach...*

V úzkosti pridlho čakám na pekné slovo.

Všetko je inak. Nič už nie je tak ako bolo.

Na dvere, okná na telo klope mi staroba.

Bez pozvania prichádza slabosť, choroba.

*Tak ako po búrke steblo trávy,
či poľný kvet*

*zodvihnem hlavu sklonenú,
vyrovnám si driek.*

Veď život krásny je pre každý vek.

*Ďakujem Bohu za každý nový deň a vodu,
za vzduch, za zeleň,*

za každý kúsok chleba.

*Ďakujem za lásku,
lebo tej mi najviac treba.*

O ČOM ROKOVALO OZ

Dňa 29. 6. 2016 – OZ schválilo záverečný účet obce za rok 2015, starosta informoval poslancov o Národnom projekte podpory opatrovateľskej služby, Národnom informačnom systéme – prístupu do databázy a schválilo zmenu rozpočtu rozpočtovým opatrením č. 3/2016.

Dňa 31. 8. 2016 – OZ schválilo zmenu rozpočtu rozpočtovým opatrením č. 4/2016, zobralo na vedomie správu

a dodatok nezávislého audítora, poverilo starostu obce vypracovať žiadosť na zväčšenie kapacity a zateplenie MŠ a žiadosť na dobudovanie zberného dvora. OZ schválilo VZN č. 1/2016 o nakladaní s komunálnym odpadom a s drobným stavebným odpadom na území obce a o miestnom poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad a zakúpenie pozemku pod obecným úradom.

UPOZORNENIE STAROSTU

Platenie daní nie je tou najpríjemnejšou povinnosťou pre nikoho z nás. Napriek tejto skutočnosti musíme zo zákona platiť dane všetci, teda aj tí, ktorí tak v tomto roku ešte neurobili.

Koniec roka sa blíži. Žiadam týmto občanov, ktorí majú dlh voči obecnému úradu, aby si v čo najkratšom čase splnili svoju zákonnú povinnosť a svoj dlh vyrovnali.

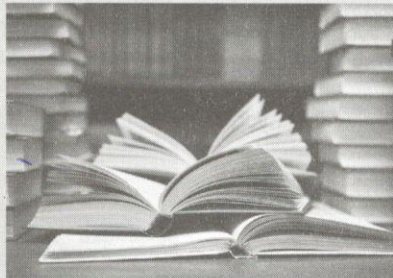
Ďakujem

Ing. Miroslav Skovajsa

PRÍRASKY DO KNIŽNICE

Knižnica dostala do daru knihy z Vydavateľstva Evita Press:

<i>Evelin Červenková</i>	<i>Melónová aféra</i>
<i>Karin Krausová</i>	<i>Rebelka</i>
<i>Karin Krausová</i>	<i>Sukničkář</i>
<i>Ester Anaswah</i>	<i>Imidž šelmy</i>
<i>Natalie Liu</i>	<i>Stretneme sa na svadbe</i>
<i>Dia Dušek</i>	<i>Karma je zdarma</i>

MEDOVÁ VODA

O zdravotných efektoch medu ste už určite počuli, ale možno ste nepočuli o liečivých vlastnostiach medovej vody.

Príprava medovej vody:

Do pohára vlažnej vody dajte čajovú lyžičku medu. Získate tak 30-percentný medový roztok, ktorý má podobné zloženie ako krvná plazma. Med vytvára vo vode zhluk zložiek, ktoré zvyšujú účinnosť. Medovú vodu organizmus veľmi ľahko vstrebáva.

Liečivé účinky medovej vody:

- pomáha zlepšiť zažívacie procesy a umožňuje rozhybať lenivé črevo. Navyše pomáha omladiť črevnú mikroflóru,
- čistí zažívanie od parazitov a bráni ich množeniu,
- pomáha odstrániť nahromadené toxíny v črevách,
- posilňuje imunitný systém,
- čistí pľúca od hlienu a pomáha proti bronchitíde,
- dochádza k čisteniu buniek celého organizmu,
- zvyšujú sa vlastnosti antivírusové, antibakteriálne a antimykotické,
- pomáha preventívne proti nepríjemnej nočnej potrebe na toaletu. Pomáha uľahčiť prepracovaným obličkám.

Ako medovú vodu konzumovať:

Z preventívnych dôvodov je vhodné doliať si vodu každý deň ráno na lačný žalúdok. Voda sa rýchlo dostáva do čriev a dostáva sa ľahko do krvi. Môžete vodu piť i večer – nemusíte sa obávať potreby nočnej toalety, pretože medová voda upokojuje obličky. Dôležité je vždy pripraviť si čerstvú medovú vodu. Možno ju využívať nielen vnútorne. Pri aplikácii na pokožku prinesie väčšiu jemnosť a lesk, takže je výbornou kozmetickou pomôckou.

UKÁŽKA TOHO, ČO NÁS URČITE NECTÍ

Takto dopadne snaha vybudovať zberný dvor.

Napriek upozorneniu, ktoré je umiestnené na bráne, nájdú sa občania, ktorí sú schopní stred obce zapratať všetkým, čo im doma prekáža. Vrchol drzosti dosiahol ten náš spoluobčan, ktorý pod kopu odpadov odložil zabalenú zdochlinu domáceho zvierata!

Napriek upozorneniu, že objekt je monitorovaný, nemajú problém vyložiť z dodávky pred faru veci, ktoré sa im už nehodia. Skutočne je potrebné takúto nezodpovednosť riešiť zvýšenými pokutami?

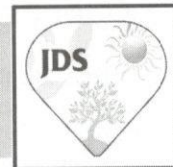

Upozorňujem majiteľa, prípadne vodiča tohto motorového vozidla, ktoré si zaparkoval pri hasičskej zbrojnici, aby si uvedený automobil láskavo zobral domov.

Odpady, ktoré môžete doniesť do zberného dvora, **sa budú preberať vždy v stredu** (pokiaľ nie je sviatkom) **v čase od 16.00 do 17.30 h.**

Starosta obce

Z činnosti organizácie JEDNOTY DÔCHODCOV v Dolnom Srní

PRAJNÁ INVERZIA

Hovorí sa, že Vysoké Tatry sú najkrajšie na jeseň. A to sme si nechceli nechať ujsť. I keď stromy ešte neboli jesenne vyfarbené. Zakiaľ čo v Poprade bolo chladno a pošmúrne, hory sa kúpali ešte stále v teplom slniečku. Počasie nám doprialo a my sme si mohli vychutnať dve atrakcie Tatranskej Lomnice. Teda okrem krásnej krajiny, ktorá ju obklopuje. Navštívili sme Múzeum TANAP a expozíciu tatranskej prírody.

Múzeum TANAP nadväzuje na tradície siahajúce až do roku 1883, keď Uhorský karpatský spolok založil v Poprade Karpatské múzeum. V roku 1949 bol prijatý zákon o Tatranskom národnom parku. Jednou z úloh správy parku bolo vytvoriť výskumnú stanicu a múzeum. Múzeum TANAP sídlilo od svojho vzniku v roku 1957 až do roku 1959 v Podtatranskom múzeu v Poprade. Po presťahovaní do Tatranskej Lomnice vznikla prvá expozícia v tzv. Sečéniovskom letohrádku.

Nová expozícia bola inštalovaná až v novej budove, jednej z prvých účelových muzeálnych novostavieb na Slovensku. Zbierky múzea obsahujú množstvo predmetov z oblasti botaniky, zoológie, histórie, kartografie, geológie a etnografie.

Hlavná expozícia je rozdelená na štyri tematické časti:

Prírodovedná časť, ktorá dokumentuje predovšetkým geologickú stavbu a flóru i faunu Západných, Vysokých a Belianskych Tatier.

Prírodoochranská časť predstavuje históriu vývoja ochrany prírody vo Vysokých Tatrách, činnosť Horskej služby a súčasný výskum na území národného parku.

Historická časť prezentuje osídľovanie Tatier a vplyv ľudských aktivít na ich prírodné prostredie.

Etnografická časť nazvaná *Od kolisky až po hrob* zobrazuje hmotnú a duchovnú kultúru ľudu z podtatranských a tatranských obcí.

Expozícia tatranskej prírody je koncipovaná ako botanická záhrada v teréne neďaleko múzea. Prehliadková plocha je členená na tri hlavné časti: žulová skalka, vápencová skalka a rašelinisko.

Prvoradým cieľom Expozície tatranskej prírody je poznávanie tatranskej prírody ako aj záchrana a zachovanie vzácnych a ohrozených druhov tatranskej flóry, ich ochrana a výchova k aktívnemu vzťahu k tatranskej prírode. Služí na relax, prináša možnosť poznávať a pozorovať 330 druhov tatranských rastlín a stromov osídľujúcich rôzne biotopy, niektoré si môže kúpiť v podobe sadeníc alebo semien.

V Expozícii tatranskej prírody sa nachádza aj malá geologická plocha a pamätné miesto venované tým, ktorí presadzovali a uskutočnili myšlienku Tatranského národného parku, významným botanikom a zoológom. Nachádza sa na severovýchodnom okraji Tatranskej Lomnice pri Hoteli Titris. Rozprestiera sa na ploche 3,2 hektára v nadmorskej výške 850 m.

Svojou účasťou sme podporili dožinkové slávnosti v Turej Lúke nazvané Poďakovanie za úrodu. Ukážky výroby a predaj ľudovomeleckých produktov sprevádzala dychová hudba Myjavci. Na poli v Padelkoch si deti mohli zajazdiť na koňoch a prezrieť si vystavenú historickú i súčasnú poľnohospodársku techniku. Miestni folkloristi v pásme *Kosí Jano, mláti Palo* predviedli divákovi tradičnú žatvu a ukážky ďalších poľných prác tak, ako sa to robilo kedysi. Nechýbala ani súťaž v kosení, detské tvorivé dielne a škola spevu a tanca s FS Otava.

V dožinkovom putovaní sme pokračovali v Moravskom Lieskovom. Zabavili sme sa pri vystúpení FS Kasanka, DH

Lieskované a rôznych atrakciách pre deti a dospelých. Program pokračoval súťažou o najchutnejší koláč. Vyhral to famózný štedrák, na ktorom sme si aj pochutili. Zaujala aj výstava historických fotografií obce a života v nej.

Niektoré naše členky sa zúčastnili na zaujímavej besede s rodáčkou z Moravského Lieskového Boženou Adamicovou, pedagogičkou a majsterkou ľudovej umeleckej výroby. Patrí medzi tých majstrov, ktorí sa radi podelia so svojimi vedomosťami s inými. Rada chodí najmä medzi deti. Hovorí im o veciach, ktoré nepoznajú azda už ani ich rodičia. Veď kto vie, ako sa pestuje,

spracováva a využíva priemyselná rastlina známa ako konopa siata? Pritom ešte pred takými sto rokmi bolo jej pestovanie úplne bežné. Tí starostlivejší ešte dnes opatrujú konopné plachty, rubáše, krásne vyšívané obrusy a podchlebáky z tých čias. Vzácnosťou je, že rozhovor s ňou nie je obyčajným návratom do minulosti, ale aj ukázkou toho, ako využiť stáročnú skúsenosť v súčasnosti.

Naša členka Anna Kusendová oslávila tohto roku deväťdesiate narodeniny a my sme boli pri tom. Ešte raz blahoželáme.

(ra)

Organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Dolnom Srní vás pozýva na výstavu

DARY JESENE

14. októbra 2016 v kultúrnom dome pri príležitosti podujatia Úcta k starším

Na výstave budeme prezentovať výsledky našej celoročnej práce v záhradke – čo sme dopestovali a ako sme to spracovali.

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

ŽIVOTNÉ JUBILEUM

„Nepoznáme vaše túžby,
nevieme čo vám k sviatku priať,
a preto vám prejeme radosť v srdiečku,
pokoj na duši, úsmev na tvári
a lásky po uši.“

60 rokov

Elena Huličiaková, Mgr. 25. 8.
Miroslav Duda 26. 8.
Vladimír Kapusta, Ing. 31. 8.

65 rokov

Elena Školíková 7. 7.
Emília Martáková 16. 7.

70 rokov

Ivan Černý 22. 7.
Milan Rehora, MVDr. 30. 8.
Ľudmila Mizeráková 7. 9.

75 rokov

Eva Rehorová 1. 8.
Dušan Marták, Ing. 3. 9.
Miroslav Marták 22. 9.

80 rokov

Božena Blanárová 11. 9.

90 rokov

Anna Kusendová 12. 8.
Štefánia Václavová 6. 9.

95 rokov

Anna Žákovcová 16. 9.

UZAVRELI MANŽELSTVO

Ján Poláček a Simona Lobíková 9. 7.
Michal Parák a Sandra Viglašová 26. 8.

NOVÍ OBČIANKOVIA

„S dieťaťom už nie ste sami,
máte šťastie otca, mamy.“

Tomáš Oravec 21. 7.
Richard Revaj 10. 9.

NAVŽDY NÁS OPUSTILI

„V tichosti vyprosme veľký dar pokoja,
kým sa nám duše raz naveky nespoja.“

Miroslav Marták 10. 7.
Elena Krokvičková 13. 8.
Mária Račková 18. 8.

PRISŤAHOVALI SA

Tatiana Glesková
Dominik Mordin
Simona Poláčková
Lucia Šutovská
Jakub Šutovský
Martin Šutovský
Adela Tehláríková
Marko Zámečník
Peter Zámečník
Mia Zámečníková
Olga Zámečníková

ODŠTAHOVALI SA

Milan Geci
Andrea Geciová
Katarína Geciová
Andrej Hamaj, Ing.
Ivan Gavalec

Počet občanov k 12. septembru 2016

Počet mužov: 470

Počet žien: 522

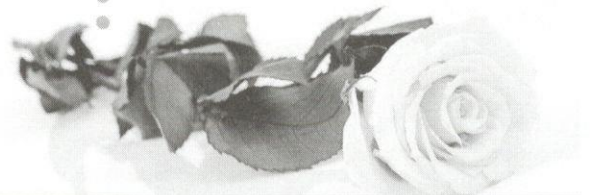
SPOLU: 992

M. Behulová

NAJSTARŠIA OBČIANKA DOLNÉHO SRNIA

Dňa 16. 9. 2016 sa dožila krásneho
životného jubilea 95 rokov pani Anna
Žákovcová, súp. č. 354.

„V krásny narodeninový deň smiech
za slzy rýchlo zmeňte.
Rozdajte ho všetkým naokolo a verte,
že bude, ako nikdy nebolo,
že všetci vás stále radi majú
a tento veršík vám zo srdca posielajú“.

NAJEDNODUCHŠÍ SPÔSOB, AKO ROZMNOŽIŤ MUŠKÁTY:

Na budúci rok rozžiaria vaše okná!

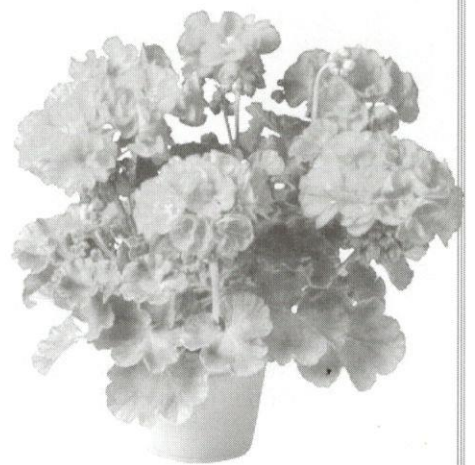
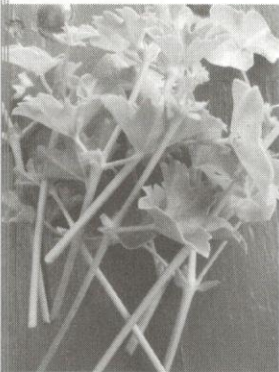
Muškatý sú jednými z najobľúbenejších balkónových rastlín. Práve teraz, je ten najlepší čas na to, aby ste si muškátý namnožili aj na budúci rok. Na rozmnožovanie je najvhodnejší práve koniec leta, vtedy sú totižto rastliny najsilnejšie a v najlepšej kondícii.

Rozmnožovanie odrezkami

Ide o najjednoduchší spôsob, ako z jednej rastliny vypestovať mnohé ďalšie. Dôležité je z rastliny získať vhodný odrezok. Ten vždy získavame jedine ostrým nožom. Nikdy ho netrháme ani nestriháme nožnicami. Z rastliny odrežeme neporušenú zelenú stonku asi 10 cm dlhú, ktorá má aspoň dva páry listov, pričom rez vedieme šikmo pod druhým párom listov. Na každom odrezku by mali byť maximálne tri listy, ostatné preto jednoducho odtrhneme. Na zaistenie čo najväčšej úspešnosti zakorenenia ošetríme odrezok stimulátorom zakoreňovania (ako alternatívu niektorí používajú škoricu). Potom odrezky zapichneme do menších črepníkov (menšie črepníky stačia na zakorenenie a prezimovanie rastliny). Črepníky by mali byť naplnené kvalitným substrátom, pričom rozhodne netreba zabudnúť na drenážnu vrstvu vytvorenú zo zmesi piesku a rašeliny.

Odrezky zalejeme vodou a zakryjeme plastovým vreckom, ktoré bude zadržiavať vlhkosť a ochráni rastlinku. Na začiatok kvetináč s odrezkami umiestime na svetlé a teplé miesto, neskôr do miestnosti s teplotou 4 až 10 stupňov (tam rastlinku necháme prezimovať). Na budúci rok sa budeme môcť tešiť na záplavu farieb obľúbených muškátov.

(i)

• • • OKIENKO MATERSKEJ ŠKOLY • • •

ŽIVOT PRI VODE

Aj počas tejto júlovej témy sa naše deti dozvedeli veľa nových informácií, ktoré si doplnili k tým, ktoré už mali zo svojich vlastných skúseností. Počas vychádzok k potoku Klanečnica pozorovali živočíchy, ktoré žijú vo vode a pri vode. Vyhľadávali ich v encyklopédii a priradili k nim správne názvy. Učili sa chytať ryby na magnetickú udicu. Triedili morské a sladkovodné živočíchy. Podľa svojej fantázie si sami vytvorili rieku s mostom, pri ktorej triedili vodné živočíchy a chytali ryby.

ROZLÚČKA S PREDŠKOLÁKMI

ROZLÚČKA

*V našej škôlke počuť hlas,
že nadišiel taký čas,
čo nám dáva do rúčky
milý kvietok rozlúčky.*

Jeho reč je nevelká.

Vraví: Zbohom postielka

a bielučká poduška,

čo šepkala do uška

rozprávočky pred spaním.

Zbohom naše pani učiteľky!

Vyrástli sme, už sme veľkí!

Zbohom naše hračky,

odletíme ako vtáčky.

Lebo nás už veľká škola

od septembra k sebe volá.

Rozlúčili sme sa s budúcimi školákmi, teraz už prváčikmi: Jaroslavom Pažitným, Natáliou Farkasovou, Sofiou Nicole Polacec, Katarínou Minárikovou, Alexandrou Švachovou, Katkou Žuchovou, Maxom Ottingerom, Alexom Rakayom a Michalom Babicom.

Tento rok si predškoláci vyrobili svoje tablo samy. Farbami na sklo napísali svoje mená a vymaľovali kvety, hmyz, ktoré im predkreslila učiteľka Katka. Sklo na tablo sme dostali sponzorsky zo sklenárstva AJA. Ďakujeme.

A takto si posledný raz vyzdobili svoju triedu. Namaľovali spoločne svoju škôlku. Do každého obloka sa namaľoval jeden predškolák a nezabudli nakresliť ani pani učiteľky. Potom sa každý predškolák svojmu kamarátovi podpísal na pamiatku zo škôlky na tričko. Deťom sa podpisy vydarili.

Prvý júlový deň sme mali rozlúčkovú besiedku s budúcimi školákmi. Počas besiedky naši šikovní predškoláci ukázali, ako vedia recitovať, spievať, tancovať a rozlúčili sa s celou materskou školou. Slávnostne sme im boli odovzdali osvedčenie o absolvovaní predprimárneho vzdelávania a darčeky. Do balíčkov deťom prispeli: ObÚ, ZRPŠ a rodina Ottingerovcov a Kovačovicovcov. Po besiedke nás čakala opekačka s rodičmi a noc s predškolákmi.

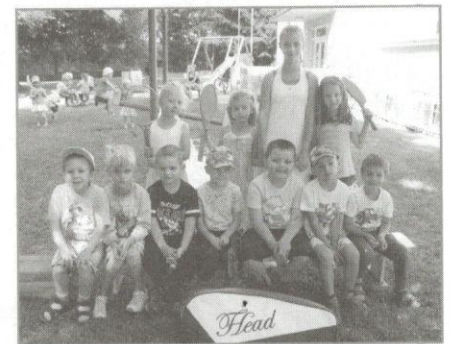

V júli sme sa rozlúčili aj s našou dobrou kamarátkou Eliškou Revajovou, ktorá sa odsťahovala.

Materská škola počas letných prázdnin bola otvorená tri týždne do 22. júla.

Prvý týždeň riaditeľka Kovačovicová zapojila veľké deti do vzdelávacieho projektu Proxiková euroakadémia. Cieľom bolo hrou a zaujímavou formou deti naučiť, prečo si majú peniažky vážiť a šetriť, ako aj to, že následne treba dobre porozmýšľať, na čo ich použijú. Delfín Proxík naše deti motivoval, aby peniažky míňali na športovú výbavu. Vďaka našim skvelým športovcom, ktorí v pesničke slúžili ako športový vzor, sa deti hrou a veselou formou naučili, aké sú základné časti športovej výbavy pri obľúbených športoch, ako je futbal, tenis, cyklistika... Na návštevu k nám prišla aj tenistka Nikolka Kovačovicová. Alexík Rakay nám priniesol ukázať svoju cyklistickú výbavu. Každý deň sme si vyskúšali jeden zo športov.

Ako druhý sme mali Indiánsky týždeň. Deti sa dozvedeli, ako Indiáni žijú, kde bývajú, čím sa živí, ako sa obliekajú. Vyrobili si čelenky, vymysleli mená, zdokonalili sa v hode do terča, v chytaní rýb a naučili sa indiánsky pozdrav.

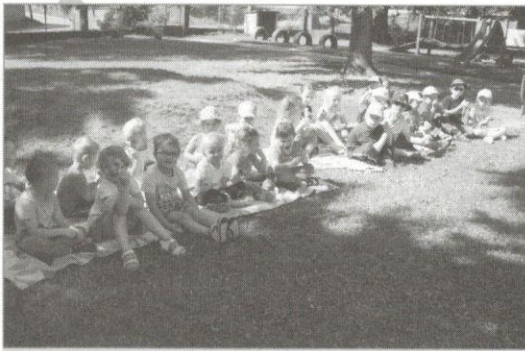

••• OKIENKO MATERSKEJ ŠKOLY •••

V tomto týždni sme boli pozvaní na návštevu do rodiny

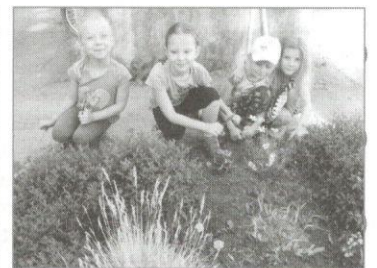
Antalovcov. Svoju záhradu za domom premenili na super ihrisko pre deti. Pripravili nám rôzne hry, súťaže, tunely, stany, húpačky na stromoch... Počas horúceho dopoludnia deťom zabezpečili pitný režim. Ďakujeme za pekný deň.

Tretí týždeň sme si vybrali tému Hurá do prírody! Detailne sme lupami pozorovali cibuľušku bezkrídle.

Deti upratovali areál škôlky a čistili okrasnú záhradku.

Školský rok sme skončili piknikom.

A ČO SME ROBILI CEZ PRÁZDNINY ?

V júli nám oteckovia Marták, Opet a Minárik pomohli presťahovať nábytok a zmontovať tri školácke tabule.

Koncom júla začala firma Eko Farebno maľovať všetky priestory škôlky na žiadosť zriaďovateľa.

V auguste sa vymalovalo horné poschodie. Zamestnancom MŠ Kovačovicovej a Müllerovej prišli pomôcť mamičky Ondrejovičová, Búliková, Mažárová, Kráľová a náš bývalý žiak Julko Král. Na druhý deň nám pomohli stahovať nábytok oteckovia Žucha a Malíček. Po domalovaní dolného poschodia prišli pomáhať zamestnancom škôlky Kovačovicovej a Müllerovej mamičky Ševčíková, Hrabčáková, Peterková, Tinková a Antalová. Navečer oteckovia Pažitný, Čorňák, Košinár a Farkas pomáhali stahovať nábytok. Pri upratovaní počas letných prázdnin pomáhala aj Nikolka Kovačovicová a rodina Müllerovcov. V septembri nám rodina Antalovcov sponzorsky zabezpečila tepovanie kobercov z oboch tried. Mamička Kubalošová nám opravila a namalovala rámiky na obrazy okolo schodiska.

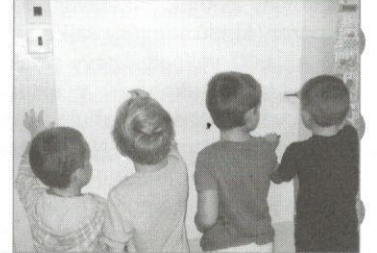
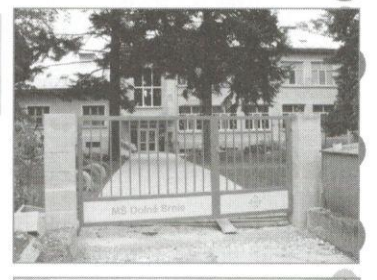
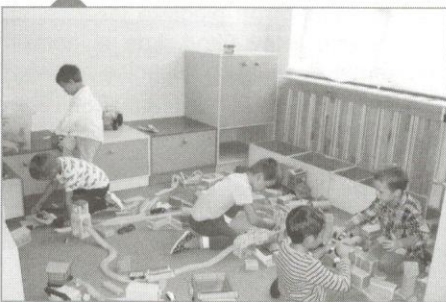
Veľké ĎAKUJEME patrí všetkým, ktorí pomáhali a tak prispeli k tomu, aby sa Materská škola v Dolnom Srni otvorila načas.

Koncom mesiaca sa začalo s opravou chodníka. Bola vyrobená aj nová vstupná brána.

Z druhého a tretieho odvozu papiera do zberu sme získali 107,00€. Spolu s májovým odvozom to je 186,00€. Zatiaľ sme z týchto peňazí kúpili iba farebný papier a baterky.

Materskú školu sme v novom školskom roku otvorili 5. septembra. V škôlke máme dve triedy. Všetky deti srdečne privítali pedagogickí zamestnanci: riaditeľka Mgr. K. Kovačovicová a učiteľky L. Krivá, Z. Hložková, M. Čejteiová a nepedagogickí zamestnanci: vedúca ŠJ L. Krivá, školníčka – upratovačka – výdaj stravy J. Müllerová.

A takto sa deti hrali prvé dni vo svojej pekne vymalovanej škôlke. Cez prázdniny pribudla do oboch tried kresliaca stena. Materiál na ňu sme vyhrali minulý školský rok vo výtvarnej súťaži Ako KUKI trávi zimné radovánky. Deti si ju hneď vyskúšali.

A ČO NÁS NAJBĽIŽŠIE ČAKÁ V ŠKÔLKE?

Deň zvierat, šarkaniáda, anglický krúžok, stimulačný program pre predškolákov.

Text Mgr. Katarína Kovačovicová a fotografie kolektív MŠ

JESEŇ V ZÁHRADE

Práce v záhrade nikdy nekončia. O záhradu sa musíme starať, aj keď sme už pozbierali úrodu a zdánlivo by sme mali mať aspoň na chvíľu pokoj. Opak je pravdou.

Koncom leta až začiatkom jesene vysádzame hľuzy a cibule okrasných cibulovín – tulipánov, narcisov, krokusov, hyacintov, ľalií a iných. Cibule vytriedime a na výsadbu použijeme len zdravé. Vytriedené cibule na výsadbu môžeme namočiť proti hubovým chorobám prípravkom Rovral Flo.

CHOROBY CHRYZANTÉM

Najmä na jeseň poškodzujú chryzantémy rôzne hubové choroby. Nebezpečné sú najmä biela hrdza chryzantém a askochytóza chryzantém. Biela hrdza chryzantém donedávna patrila medzi karanténne ochorenia. Pochádza z Japonska a niektorých krajín Ďalekého východu, neskôr sa vyskytla v južnej Afrike a odtiaľ sa dostala do Európy. Na Slovensku sa sporadicky vyskytovala u drobnopostavateľov najmä na strede a východe územia. V ostatných rokoch sa zistili výskyty aj na západe územia.

Huba napadá listy, zriedkavejšie stonky. Na oboch stranách listov sa tvoria spočiatku malé svetložlté škvrny. Postupne sa zväčšujú a nadobúdajú jasnožltú farbu so škoricovohnedým stredom. Na spodnej strane škvŕn sa tvoria žlté alebo ružové vankúšiky, ktoré sa neskôr sfarbia do biela a majú múčny vzhľad. Ložiská výtrusov sú často kruhovo zoskupené okolo miesta infekcie. Výtrusmi sa ochorenie šíri ďalej. Listy sa stáčajú nadol, usychajú a opadávajú. Ochorenie postihuje predovšetkým skleníkové odrody chryzantém. Môže poškodiť porast na 92 až 100 percent. Napadnuté rastliny je najlepšie spáliť a ostatné preventívne alebo pri objavení prvých príznakov ošetriť prípravkami proti hrdziam, napríklad Baycor 25 WP alebo Sapro.

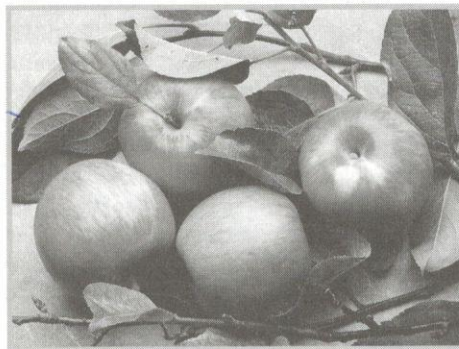
Ascochytoza sa prejavuje škvrnitou listov. Pri zvýšenom výskyte možno použiť prípravky proti hubovým chorobám.

Zo živočíšnych škodcov poškodzujú chryzantémy najmä vošky, bzdochy a bzdôšky. Vyciavajú listy a kvetné puky a spôsobujú rôzne deformácie. Pri zistení výskytu možno použiť prípravky Karate Zeon 5 CS, Pirimor 50 WG, Bi 58-Nové alebo Diazol 50 EW.

Hubové choroby ruží už na jeseň neošetrujeme. V prípade výskytu veľkej vošky ružovej ošetríme ruže parafrínovým olejom Vektafid A, čím zabránime jej prezimovaniu.

STRUKOVINY A ICH ŠKODCOVIA

Zbierame fazule na semeno na zimné uskladnenie. Najčastejší škodcovia skladovaných strukovín sú zrnárky – drobné chrobáky, ktoré žijú počas vegetácie na kvetoch. Na jar, keď začínajú strukoviny kvitnúť, zalietavajú zo skladov do polí. Živia sa pelom. Po párení kladú samičky vajíčka na struky. Jedna samička nakladie 100 až 600 vajíčok. Larvy poškodzujú semená a vyžierajú ich obsah. Vývin ukončujú v skladoch. Najznámejšia je zrnárka hrachová. Chrobák dosahuje veľkosť 4 až 5 mm, je tmavo ochlpený so svetlými škvrnami. Na poškodených semenách sú viditeľné viečka, ktoré chrobáky odstraňujú pri liahnutí. Zrnárka hrachová má len jednu generáciu do roka, v skladoch sa nerozmnožuje. Neprijemným škodcom, najmä v teplejších polohách, sa stala zrnárka fazulová. Poškodzuje najmä skoré porasty fazule. Chrobák má sivasté sfarbenie a je veľký 2,5 až 4 mm. V hrudnej a hlavovej časti je zúžený a pokrytý sivými až žltozelenými chlpkami. Chrobáky zalietavajú koncom júna do porastov fazule. Samicke kladú na struky v skupinkách 10 až 20 mliečne bielych vajíčok. Jedna samička nakladie okolo 100 vajíčok. Larvy sa zavrtávajú dovnútra semien, kde sa potom vyvíjajú. V jednom semene sa môže vyvíjať aj viac ako 20 lariev. Dospelé larvy sa

približujú k povrchu semena a vyhrádzajú okrúhle viečko. Potom sa zakuklia. Dospelý chrobák prehrýzie viečko a vylezie na povrch. Celkový vývin jednej generácie trvá približne 60 dní. V poli sa vyvíja jedna generácia tak ako pri zrnárke hrachovej, bôbovej, šošovicovej a iných. Na rozdiel od týchto druhov sa zrnárka fazulová rozmnožuje aj v skladoch alebo v domácnostiach. Je to typický skladový škodca. V skladoch kladie vajíčka buď priamo na semená, alebo na povrch vriec. Vyliahnuté larvy sa zavrtávajú do semien. Zrnárka fazulová môže mať pri skladovaní aj niekoľko generácií do roka podľa teploty. Pri premožnení spôsobuje veľké škody a v domácnostiach dokáže úplne zničiť zásoby fazule.

Z ochranných opatrení sa proti zrnárkam osvedčujú buď nízke, alebo vyššie teploty. Pri zvyšovaní teploty treba postupovať opatrne, aby nedošlo k poruche klíčivosti. V domácnostiach sa na tento účel často využíva mraznička, v ktorej sa nechá semeno jeden deň vymraziť. Potom semeno vysušime a uzatvoríme v sklenej nádobe s viečkom. Niektoré gazdinky dávajú do fliaš na ochranu korenie a bobkový list.

V dôsledku daždivého počasia koncom leta a na jeseň sa v záhradách premnožujú slimáky a slizniaky. Nebezpečné sú najmä slizniaky, ktoré nemajú ulitu. Majú silné hryzadlá a poškodzujú všetku zeleninu. Prezimujú zvyčajne vajíčka alebo mladé jedince. Dôležitým ochranným opatrením je kyprenie pôdy, na jeseň rýľovanie a odstraňovanie buriny počas vegetácie. V skleníkoch sa odporúča aj vysadenie pažítiky, ktorá má údajne odpudzujúci účinok.

PIADIVKY

Ovocné dreviny (jablone, hrušky, slivky, orechy) a listnatých drevín (brezy, lipy, ruže) poškodzujú najmä piadivka jesenná a piadivka zimná. Vyskytujú sa bežne, výnimočne aj vo veľkom počte. Motýle piadivky zimnej sa liahnu v priebehu septembra a piadivky jesennej v priebehu októbra. Samičky sú okrídlené, samičky buď nemajú vyvinuté krídla (piadivka zimná), alebo ich majú zakrpatené (piadivka jesenná), preto nemôžu letať. Krátko po vyliahnutí sa motýle pária a následne samičky lezú do korún stromov, aby tu nakládli vajíčka. Zvláštny spôsob rozmnožovania umožňuje v jesennom období použiť mechanický spôsob ochrany. Koncom septembra a v októbri možno samičky lezúce do koruny

stromov odchytať na leповé pásy umiestnené na kmeňoch stromov. Potom už stačí zoškrabovaním odstraňovať väčšie množstvo motýľov nalepených na pásoch.

Piadivky kladú do korún stromov podlhovasté pomarančovožlté vajíčka veľké asi 0,8 až 1 mm, ktoré sú zväčša v pazuchách púčikov a na konárkoch. Takto prezimujú. Na jar v priebehu apríla sa liahnu húsenice, ktoré sa pohybujú typicky piadovitou, od čoho je odvodený názov – piadivky. Obžierajú listy aj mladé plody. Rozdiel medzi jednotlivými druhmi je v tom, že pri piadivke jesennej si húseničky vytvárajú zo skrútených listov úkryt, kde si neskôr spriadajú riedky pavučinový zámotok, zatiaľ čo húsenice piadivky zimnej nežijú v skupinách a netvorí zámotky. Pri silnejšom výskyte môžu spôsobiť na jar holožer. Dospelé húsenice sú dlhé 30 až 35 mm.